

15.11.12.

5199

Borusewicz

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, ¹².....listopada 2012 r.

DRP-X-0700-26-AL/MW/12

P. R. Rofek
9544 16.11.12

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku

W związku z oświadczeniem złożonym przez senatora Jana Marię Jackowskiego na 18. Posiedzeniu Senatu w dniu 4 października 2012 r., dotyczącym tzw. uproszczonej procedury zatrudniania cudzoziemców w Polsce, przekazuję następujące informacje.

Zgodnie z § 1 pkt 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz. U. Nr 155, poz. 919) obywatele pięciu państw, tj. Białorusi, Gruzji, Mołdowy, Rosji i Ukrainy mogą podejmować pracę w Polsce przez 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, pod warunkiem zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy oświadczenia podmiotu o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi. W treści oświadczenia składający oświadczenie powinien zawrzeć m.in. nazwę zawodu, miejsce wykonywania pracy, datę rozpoczęcia i okres wykonywania pracy, rodzaj umowy stanowiącej podstawę wykonywania pracy oraz wysokość wynagrodzenia brutto za pracę. Wykonywanie pracy w tym trybie wymaga uzyskania przez cudzoziemca tytułu pobytowego uprawniającego do wykonywania pracy¹ oraz zawarcia pisemnej umowy będącej podstawą wykonywania pracy.

¹ Zgodnie z art. 87 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415, z późn. zm.). Oświadczenie może być zarejestrowane także dla cudzoziemca posiadającego już tytuł pobytowy zgodny z ww. przepisem.

Należy podkreślić, że wykonywanie pracy na zasadach uproszczonych dopuszczalne jest wyłącznie na rzecz podmiotu, który zarejestrował oświadczenie – w przypadku zmiany pracodawcy, niezbędne jest zarejestrowanie oświadczenia przez nowy podmiot. Możliwe jest również świadczenie pracy na rzecz kilku podmiotów, pod warunkiem, że każdy z tych podmiotów zarejestrował ww. oświadczenie.

Analiza funkcjonowania instytucji oświadczeń rejestrowanych przez PUP potwierdza, że zdarzają się jej nadużycia, w tym te opisane przez Pana Senatora Jana Marię Jackowskiego. Mogą one polegać np. na zarejestrowaniu oświadczenia przez osobę nie mającą zamiaru faktycznego powierzenia pracy danemu cudzoziemcowi, która jedynie ułatwia cudzoziemcowi wjazd na terytorium RP. W tym wypadku, wystawienie oświadczenia niezgodnego z rzeczywistym zamiarem może być potraktowane jako udział w wyłudzeniu wizy i karane na podstawie przepisów Kodeksu karnego². Inne nadużycie może polegać na świadczeniu usług nieformalnego, nielegalnego pośrednictwa pracy, przez podmiot nieposiadający stosownych uprawnień, na rzecz cudzoziemca dla którego podmiot ten zarejestrował oświadczenie jak i na rzecz cudzoziemców, dla których oświadczenie zarejestrował inny podmiot (często pobierając opłatę od cudzoziemca). Prowadzenie działalności polegającej na świadczeniu usługi pośrednictwa pracy bez posiadania wymaganego wpisu do rejestru agencji zatrudnienia podlega karze grzywny nie niższej niż 3000 zł³. Takiej samej karze grzywny podlega również pobieranie opłaty za pośrednictwo w znalezieniu pracy⁴ oraz za pomoc w uzyskaniu zezwolenia na pracę lub innego dokumentu uprawniającego do wykonywania pracy⁵.

Doniesienia o pojawianiu się nadużyć związanych z powierzaniem pracy cudzoziemcom w związku z zarejestrowanym oświadczeniem w niektórych rejonach kraju, (m.in. powiat płoński) stały się impulsem do podjęcia w tym roku intensywnych działań operacyjno-rozpoznawczych i operacyjno-śledczych Straży Granicznej oraz działań kontrolnych funkcjonariuszy Państwowej Inspekcji Pracy. Działania te prowadzone są w ścisłej współpracy z odpowiednimi powiatowymi urzędami pracy. Na podstawie informacji pochodzących z urzędów pracy identyfikowane są podmioty, w przypadku których istnieje uzasadniona wątpliwość co do autentyczności zamiaru powierzenia pracy cudzoziemcowi wyrażonego w oświadczeniu.

² Art. 264 i 264a Kodeksu Karnego.

³ Na podstawie art. 121 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

⁴ Art. 121 ust. 22 ww. ustawy.

⁵ Art. 120 ust. 4 ww. ustawy.

Próba uszczelnienia systemu oświadczeń, przy zachowaniu elastyczności tego rozwiązania i bez wprowadzania obciążeń dla pracodawców, została podjęta w 2011 r. Podmiot składający oświadczenie o zamiarze powierzenia wykonywania pracy zobowiązany został do podania informacji o charakterze powierzanej pracy (nazwa zawodu, miejsce, data rozpoczęcia i okres wykonywania pracy, wysokość proponowanego wynagrodzenia, a także rodzaj umowy na podstawie, której praca będzie wykonywana). Wprowadzony został również wymóg zawarcia pisemnej umowy na podstawie której będzie wykonywana praca. Prowadzone prace nad dalszym udoskonaleniem ww. przepisu zakładają utrzymanie dotychczasowej prostoty tego rozwiązania.

Wyeliminowanie nielegalnych pośredników, którzy pobierają opłaty za różnego rodzaju usługi związane z kierowaniem cudzoziemców do pracy w toku prac analityczno-badawczych, zostało zidentyfikowane jako jedno z ważniejszych wyzwań, jakie należy podjąć w związku z pracami nad udoskonaleniem systemu oświadczeń. W celu wyeliminowania nieuczciwych pośredników podjęte zostały rozmowy z przedstawicielami administracji Ukrainy na temat możliwości współpracy w tym zakresie.

Pomocne w minimalizacji nadużyć byłoby stworzenie ogólnopolskiego systemu ewidencji oświadczeń cudzoziemców, obejmującego zarówno kwestie pobytowe jak i zatrudnienia cudzoziemców lub systemu monitorowania pracy cudzoziemców w Polsce. Wstępne prace nad stworzeniem takiego systemu zostały podjęte w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Jego stworzenie wymaga jednak dużych nakładów i współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w kwestie pobytu i pracy cudzoziemców na terytorium RP.

W odniesieniu do propozycji rozwiązań zasugerowanych przez Pana Senatora Jana Marię Jackowskiego należy zauważyć, że ewentualne zawężenie możliwości świadczenia pracy przez cudzoziemca, w związku z zarejestrowanym oświadczeniem, tylko do jednego podmiotu, np. tego, którego oświadczenie było podstawą wydania wizy, byłoby nieuzasadnione z punktu widzenia specyfiki najczęściej wykonywanych prac (często trwają one kilka – kilkanaście tygodni u jednego pracodawcy). Ponadto, zwiążanie z jednym pracodawcą osłabiłoby pozycję cudzoziemca w stosunku do pracodawcy i w konsekwencji mogło prowadzić do różnego typu nadużyć. W przypadku zakończenia pracy nie z winy cudzoziemca byłby on zmuszony do opuszczenia terytorium RP. Można przypuszczać, że w części przypadków cudzoziemiec decydowałby się na podjęcie pracy nielegalnej.

W odniesieniu do kontrolowania warunków socjalnych dla pracowników cudzoziemskich należy zauważyć, że obecnie obowiązujące przepisy nie nakładają w tym

zakresie innych obowiązków niż te, które dotyczą obywateli polskich. W szczególności powierzający pracę nie ma obowiązku zapewnienia zakwaterowania dla cudzoziemca. Kwestia ta może być przedmiotem osobnej umowy. Ewentualne wprowadzanie dodatkowych obowiązków na pracodawców powierzających pracę cudzoziemcom, np. w zakresie warunków zakwaterowania, wymagałoby przeprowadzenia analizy bilansu kosztów i korzyści z wprowadzenia takiego rozwiązania, w tym zwiększenia kosztów pracy.

Podsumowując, dotychczasowa analiza funkcjonowania przepisów z § 1 pkt 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz. U. Nr 155, poz. 919) wskazuje, że jest to rozwiązanie bardzo pozytywnie oceniane przez pracodawców, szczególnie w branżach takich jak rolnictwo, budownictwo, przemysł oraz prace domowe i opiekuńcze, gdzie istnieje konieczność szybkiego znalezienia pracownika. Prostota i elastyczność tego rozwiązania oznacza minimum formalności i obowiązków dla pracodawcy, szczególnie w porównaniu do procedury uzyskania zezwolenia na pracę cudzoziemca. Utrzymanie tzw. procedury uproszczonej znalazło się również wśród rekomendacji zawartych w projekcie rządowego dokumentu „*Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania*”, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca br. Prowadzone w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej prace analityczne zmierzające do udoskonalenia obecnych przepisów, których podstawowe kierunki zostały przedstawione powyżej, uwzględniają zarówno konieczność zminimalizowania występujących nadużyć, jak i zachowanie elastyczności obecnie obowiązujących przepisów, korzystnych z punktu widzenia rozwoju gospodarczego.

Jednocześnie pragnę podziękować za przedstawienie propozycji mających na celu poprawę funkcjonowania tzw. uproszczonej procedury zatrudniania cudzoziemców w Polsce.

teny upy wach

Jacek Męcina
MINISTER
up.
Jacek Męcina
Sekretarz Stanu